

Wyrok z dnia 14 grudnia 2000 r.

I PKN 145/00

1. Zarzuty zgłoszone w piśmie procesowym stanowiącym uzupełnienie kasacji, sporządzonym przez samą stronę, która nie posiada kwalifikacji określonych w art. 393² § 2 KPC, nie mogą stanowić przedmiotu rozpoznania Sądu Najwyższego ze względu na ograniczenie wynikające z art. 393² § 1 KPC.

2. Nie stanowi naruszenia art. 217 § 2 KPC oddalenie wniosków dowodowych z tego względu, że okoliczności, na które zostały zgłoszone, nie mają dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia.

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszkowski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Barbara Wagner

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2000 r. sprawy z powództwa Ryszarda R. przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowemu Komunikacji Samochodowej w T.M. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 24 listopada 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim wyrokiem z 29 czerwca 1999 r. oddalił powództwo Ryszarda R. o przywrócenie go do pracy w pozwanym Przedsiębiorstwie Państwowej Komunikacji Samochodowej w T.M.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony w pozwanym Przedsiębiorstwie od marca 1977 r. na stanowisku starszego rewizora. W okresie od lutego 1985 r. do czerwca 1990 r. był przeniesiony służbowo do pracy w Dyrekcji Okręgowej PKS w Ł., po czym od lipca 1990 r. powrócił na stanowisko rewizora w pozwanym Przedsiębiorstwie. Od listopada 1997 r. powierzono mu stanowisko dyżurnego ruchu. W lutym 1998 r. dyrektor wydał zarządzenie w sprawie zmniejszenia kosztów oraz po-

prawy warunków finansowych pozwanego Przedsiębiorstwa, przewidujące konieczność zmniejszenia zatrudnienia we wszystkich grupach pracowniczych. W oparciu o to zarządzenie został opracowany szczegółowy plan restrukturyzacji w celu przygotowania Przedsiębiorstwa do prywatyzacji, przewidujący konieczność zmniejszenia zatrudnienia w każdej komórce organizacyjnej. Wśród pracowników administracyjnych – do których należał powód - zatrudnienie miało się zmniejszyć o pięć osób. Program poprawy sytuacji ekonomicznej Przedsiębiorstwa realizowany był w porozumieniu ze wszystkimi działającymi u pozwanego związkami zawodowymi oraz radą pracowniczą. W maju 1998 r. rada pracownicza określiła kryteria zwolnień pracowników, wymieniając wśród nich staż pracy oraz wykształcenie (w odniesieniu do pracowników administracyjnych). W piśmie z 12 lutego 1999 r. wypowiedziano powodowi umowę o pracę ze skutkiem na 31 maja 1999 r. Jako przyczynę wypowiedzenia pracodawca wskazał zmniejszenie zatrudnienia w związku z wprowadzonym programem restrukturyzacji w celu przygotowania do prywatyzacji oraz zmniejszenie kosztów i poprawę wyników finansowych Przedsiębiorstwa. Powód został wytypowany do zwolnienia, ponieważ spośród sześciu dyżurnych ruchu – z których zwolnionych miało być dwóch – posiadał zdecydowanie najkrótszy staż pracy w tej grupie zawodowej. Sąd Rejonowy ocenił, że nie jest uprawniony do badania samej zasadności i celowości wprowadzenia w pozwanym Przedsiębiorstwie zmian organizacyjnych, stanowiłoby to bowiem niedopuszczalną ingerencję w autonomiczne decyzje jego kierownictwa. Wybór powoda do zwolnienia opierał się o kryterium stażu pracy określone w programie restrukturyzacji. Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku dowodowego powoda o przesłuchanie zgłoszonych przezeń świadków na okoliczność rzeczywistej kondycji finansowej Przedsiębiorstwa, kierując się treścią art. 217 § 2 KPC. Sąd stwierdził, że program naprawczy jest rzeczywiście realizowany, w związku z czym doszło do zmian organizacyjnych i faktycznego zmniejszenia stanu zatrudnienia.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z 24 listopada 1999 r. oddalił apelację powoda. W apelacji powód zarzucił niewyjaśnienie istotnych dla sprawy okoliczności oraz naruszenie art. 217 § 2 KPC, które to uchybienie miało wpływ na wynik sprawy, ponieważ mimo złożonego przez powoda wniosku dowodowego Sąd Rejonowy nie wyjaśnił rzeczywistej kondycji ekonomicznej strony pozwanej jako pracodawcy powoda.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że do zakresu kognicji sądu pracy nie należy ocena zasadności i celowości realizowanego w Przedsiębiorstwie programu restrukturyzacji. Postępowanie dowodowe nie mogło zatem zmierzać w kierunku ustalenia sytuacji finansowej pozwanego. Istotne jest to – co niewadliwie ustalił Sąd Rejonowy – że w pozwanym Przedsiębiorstwie jest faktycznie realizowany program naprawczy, co pociągnęło za sobą konieczność zmian organizacyjnych oraz redukcji zatrudnienia. Pracodawca zastosował wobec powoda przy typowaniu go do zwolnienia kryteria określone przez radę pracowniczą, a mianowicie uwzględnił jego najkrótszy staż pracy wśród pracowników zatrudnionych na stanowisku dyżurnego ruchu. Sąd nie może analizować ani sytuacji ekonomicznej Przedsiębiorstwa, ani też innych elementów odnoszących się do zasadności podjętych przez kierownictwo decyzji o restrukturyzacji i w tym kontekście oceniać zasadność dokonanego w stosunku do powoda wypowiedzenia. Wobec tego – w ocenie Sądu Okręgowego – bezzasadny jest zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 217 § 2 KPC w wyniku niedopuszczenia dowodu z zeznań świadków zgłoszonych przez powoda. Świadczenie ci zostali zgłoszeni na okoliczności dotyczące kondycji ekonomicznej Przedsiębiorstwa, a zatem okoliczności, które nie stanowiły przesłanek rozstrzygnięcia o roszczeniu powoda.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu powoda jego pełnomocnik będący adwokatem, zaskarżając ten wyrok w całości. Kasację oparto na podstawie naruszenia przepisów postępowania (art. 393¹ pkt 2 KPC), a mianowicie art. 217 § 2 KPC, które to naruszenie - zdaniem skarżącego – miało wpływ na treść wyroku. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy oraz wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi pierwszej instancji. W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że było i jest nadal obowiązkiem Sądu wszechstronne i staranne wyjaśnienie sprawy, aby orzeczenie było oparte na stosownym materiale dowodowym. W tym celu składane są wnioski dowodowe przez strony. Ich oddalenie może nastąpić przede wszystkim wtedy, gdy teza została już udowodniona albo wniosek zmierza do przewlekłości postępowania. Złożony przez pełnomocnika powoda wniosek dowodowy z 2 czerwca 1996 r. zmierzał do wyjaśnienia zasadności rozwiązania umowy o pracę z powodem, przez co jego oddalenie nie było uzasadnione. Oprócz kasacji sporządzonej i wniesionej przez pełnomocnika będącego adwokatem zostało złożone do akt uzupełnienie kasacji sporządzone własnoręcznie

(osobiście) przez powoda, w którym podniesiono, że pracodawca naruszył kryterium stażu pracy oraz kryterium wykształcenia, a także zasady restrukturyzacji, ponieważ w 1999 r. zwolnił tylko powoda, a ponadto że pracodawca naruszył główną przyczynę zwolnienia, ponieważ od zwolnienia powoda na tym samym stanowisku (dyżurnego ruchu) pracuje osoba o krótszym stażu pracy i niższym wykształceniu, w całej zaś sprawie pominięto punkt II Protokołu Nr 7 Rady Pracowniczej z dnia 13 maja 1998 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w postępowaniu kasacyjnym może być jedynie zarzut naruszenia art. 217 § 2 KPC zgłoszony w kasacji sporządzonej i wniesionej przez pełnomocnika powoda. Sąd Najwyższy rozpoznaje bowiem sprawę w granicach kasacji (art. 393¹¹ KPC) wyznaczonych – jak powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie - przez podstawy kasacji, a w ich ramach zarzuty naruszenia konkretnie wskazanych przepisów prawa materialnego lub procesowego. Uzupełnienie kasacji sporządzone osobiście przez powoda w ogóle nie zawiera zarzutu pogwałcenia konkretnie wskazanych przepisów prawa, a nawet gdyby zawierało, nie mogłoby być wzięte pod rozwagę przy rozpoznaniu sprawy przez Sąd Najwyższy ze względu na ograniczenia wynikające z art. 393² KPC (przepis ten ustanawia przymus sporządzenia i wniesienia kasacji przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym). Chociaż w uzupełnieniu kasacji znalazły się istotne argumenty, nie wywołują one skutku procesowego, ponieważ nie przybrały postaci stosownego zarzutu naruszenia przepisów prawa (np. art. 45 § 1 KP lub art. 8 KP albo art. 227 KPC i 233 § 1 KPC), a także ze względu na brak tzw. zdolności postulacyjnej samej strony.

Zarzut naruszenia art. 217 § 2 KPC jest chybiony. Przepis ten stanowi, że sąd pominie środki dowodowe, jeżeli okoliczności sporne zostały już dostatecznie wyjaśnione lub jeżeli strona powołuje dowody jedynie dla zwłoki. Przepis ten nie został naruszony przez Sąd Okręgowy, który go nie stosował, ponieważ pominięcie wniosków dowodowych powoda nastąpiło w Sądzie Rejonowym. Skutecznie postawiony zarzut kasacyjny powinien wskazywać, jaki przepis dotyczący postępowania apelacyjnego został naruszony w związku z tym, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił zawartego w apelacji zarzutu naruszenia art. 217 § 2 KPC przez Sąd Rejonowy. Kasacja jest jednak niezasadna nie tylko z tej przyczyny.

Podniesiony zarzut skarżący odnosi do wniosków dowodowych zgłoszonych w piśmie procesowym z 2 czerwca 1999 r. W piśmie tym pełnomocnik powoda wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań pięciu świadków na okoliczność „rzeczywistej kondycji strony pozwanej” oraz dowodu „z dokumentacji strony pozwanej z 1999 r. na okoliczność, ile osób zostało zatrudnionych u strony pozwanej w 1999 r. i jak w tym czasie wzrosły zarobki pracowników”. Na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku powód wyjaśnił, że zgłoszeni świadkowie są zorientowani w kondycji przedsiębiorstwa i dlatego zgłosił dowód z ich zeznań. Dla oceny wagi i znaczenia (relewantności) wniosków dowodowych powoda zgłoszonych w piśmie procesowym sporządzonym przez jego pełnomocnika istotna była wskazana przezeń teza dowodowa. Była ona inaczej ujęta przy zgłoszeniu wniosków (ustalenie „rzeczywistej kondycji przedsiębiorstwa”) a inaczej jest relacjonowana w kasacji (wyjaśnienie „zasadności rozwiązania umowy o pracę”). Są to zatem dwie zupełnie odmiennie ujęte okoliczności. Określenie tezy dowodowej należy do strony, bo to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne (art. 232 zdanie pierwsze KPC i art. 6 KC w związku z art. 300 KP). Obowiązek wskazania dowodów obejmuje nie tylko określenie środka dowodowego, ale również oznaczenie faktów, które mają podlegać stwierdzeniu, bo tylko takie wywiązanie się przez stronę z obowiązku ustanowionego w art. 232 KPC pozwala sądowi podjąć trafną decyzję o dopuszczeniu dowodu. Sąd dopuszcza dowody w zasadzie na wniosek stron. Decydując o dopuszczeniu dowodu przedstawionego przez stronę, sąd rozważa przede wszystkim, czy dany fakt ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 KPC), czy fakt ten wymaga udowodnienia (art. 228, 229 i 230 KPC), czy dany środek dowodowy nie jest wykluczony (art. 246 i 247 KPC), wreszcie czy okoliczność, na którą dowód został zgłoszony, nie została już dostatecznie wyjaśniona (art. 217 § 2 KPC). Jak wynika z uzasadnienia przyczyn odmowy przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków zgłoszonych przez powoda na okoliczność „rzeczywistej kondycji” strony pozwanej, Sąd pominął ten dowód nie na podstawie art. 217 § 2 KPC ze względu na to, że okoliczności dotyczące tejże „kondycji” zostały dostatecznie wyjaśnione, lecz na podstawie art. 227 KPC w wyniku uznania, że okoliczności te są nieistotne z punktu widzenia zasadności wypowiedzenia powodowi umowy o pracę, ponieważ Sąd nie jest uprawniony do badania zasadności i celowości realizowanego w pozwanym Przedsiębiorstwie programu restrukturyzacji. Sąd Okręgowy wyraźnie podkreślił, że pominięcie przez Sąd Rejonowy dowodu z zeznań świadków zgłoszo-

nych przez powoda było uzasadnione, ponieważ świadkowie ci mieli zeznawać co do okoliczności dotyczących kondycji ekonomicznej przedsiębiorstwa, a analiza sytuacji ekonomicznej była zbędna, ponieważ nie stanowiła przesłanki rozstrzygnięcia o roszczeniu powoda. Sąd Rejonowy nie mógł zatem naruszyć art. 217 § 2 KPC, choć go powołał (błędnie) jako podstawę oddalenia wniosków powoda, ponieważ faktycznie przepisu tego nie stosował. Uzasadnienie oddalenia wniosków dowodowych powoda - że były one nieprzydatne i niewłaściwe (nieadekwatne) do okoliczności podlegających ustaleniu – wskazuje więc wyraźnie na zastosowanie art. 227 KPC. Zarzutu naruszenia tego przepisu kasacja jednak nie konstruuje. Sąd Rejonowy szczegółowo wskazał, dlaczego pominął te dowody. Istotne w sprawie było, czy przyczyna wypowiedzenia powodowi umowy o pracę faktycznie istniała – była rzeczywista i uzasadniała wypowiedzenie – oraz czy kryteria doboru powoda do zwolnienia z pracy zostały przyjęte i zastosowane prawidłowo. Zgłoszone przez powoda wnioski dowodowe – pominięte przez Sąd Rejonowy – nie dotyczyły żadnej z tych okoliczności (bo istotne dla sprawy okoliczności nie mieszczą się w pojęciu „kondycji przedsiębiorstwa”), a zatem ich pominięcie było prawidłowe i nie naruszało wskazanego w kasacji art. 217 § 2 KPC.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy oddalił kasację na podstawie art. 393¹² KPC.

=====